

Asia: VN/11385/2020

Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallisen ilmasto- ja energiastrategian luonnos

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan taho

Kaupunki, kunta tai maakunta

Mikäli vastasit "muu taho", voit tarkentaa vastaustasi tässä

-

LAUSUNTO

-

• **Mikäli vastasit yhtyväsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse**

-

1) Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen ja nielujen kasvattaminen (strategian luku 2.1)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistä ja nielujen kasvattamista koskien

-

2) Uusiutuvan energian edistäminen (strategian luku 2.2)

-

Avoin vastaus uusiutuvan energian edistämistä koskien

Strategian linjauksissa on nostettu tuulivoimarakentaminen niin maalla kuin merellä yhdeksi keskeiseksi osaksi uusiutuvan energian edistämistoimia. Linjauksissa on nostettu esiin joitakin reunaehtoja, kuten esimerkiksi maanpuolustuksen tarpeet tutkavalvonnan luotettavuuden kannalta. Tämä on erittäin tärkeä näkökulma. Toisaalta tuulivoimarakentamiseen liittyviä reunaehtoja, jotka liittyvät esimerkiksi luonnon elinympäristöjen pirstoutumisvaikutusten estämiseen ei ole huomioitu

luonnoksen linjauksissa. Näiltä osin linjausten kuvauksia tulee täydentää ja myös vaikutusten arviointiosiossa tulee arvioida tuulivoimarakentamisesta aiheutuvia vaikutuksia elinympäristöjen pirstoutumiseen ja esimerkiksi joidenkin uhanalaisten petolintujen elinmahdollisuuksiin sekä ihmisten elinoloihin.

Merituulivoimahankkeiden kehittämisen ohella on syytä kehittää myös laajamittaisten aurinkoenergiահankkeiden rakentamisen edellytyksenä olevaa sääntelyä ja hallinnollisia prosesseja selkeiksi, läpinäkyviksi ja tasapuolisiksi.

3) Vety ja sähköpolttoaineet (strategian luku 2.3)

-

Avoin vastaus vetyä ja sähköpolttoaineita koskien

Linjauksissa on kiinnitetty huomiota mm. vähähiilisen vedyn tuotantokapasiteetin synnyn edistämiseen, vedyn siirtoon ja jakeluun liittyviin investointeihin sekä vetyverkkojen ja siihen liittyvän infrastruktuurin kehittämiseen kansallisesti koordinoitusti. Linjauksissa on tarpeen kiinnittää huomiota myös maankäytön suunnitteluun ja sen merkitykseen niin vedyn tuotantoalueiden kuin siihen liittyvän infrastruktuurin toteuttamisen mahdollistajana. Nyt maankäyttö- ja rakennuslakiin liittyvä näkökulma puuttuu luvun 2.3. linjauksista.

4) Energiatehokkuuden edistäminen (strategian luku 2.4)

-

Avoin vastaus energiatehokkuuden edistämistä koskien

Osana energiatehokkuuden edistämistä olisi hyvä kiinnittää huomiota myös energiankäytön yleiseen vähentämiseen.

5) Energian toimitus- ja huoltovarmuus (strategian luku 2.5)

-

Avoin vastaus energian toimitus- ja huoltovarmuutta koskien

Tärkeä kokonaisuus, josta on pidettävä erityistä huolta osana energiasiirtymää ja ilmasto- ja energiasstrategian toteuttamista.

Linjauksissa on nostettu esiin tarve yhdenmukaistaa alueellisesti vaihtelevia vaatimuksia koskien metsäbiomassan terminaalien ympäristölupaprosesseja ja kaavoituksessa käytäviä merkintöjä. Tämä on tarpeellinen näkökulma, johon tulee kiireellisesti panostaa. Lisäksi osiossa on kiinnitetty huomiota ympäristölupaprosessien keston nopeuttamiseen. Edellytys ympäristölupaprosessien

nopeuttamiselle ovat riittävien selvitysten laatiminen lupaprosessia varten ja resurssien lisääminen ympäristölupien käsittelyyn.

6) Ydinenergian käyttö (strategian luku 2.6)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoim vastaus ydinenergian käyttöä koskien

-

7) Energiamarkkinoiden kehittäminen (strategian luku 2.7)

-

Avoim vastaus energiamarkkinoiden kehittämistä koskien

Linjauksissa on nostettu esiin tuulivoiman verkkoon liittymisen periaatteiden yhteydessä tarve keskittää johtokäytäviä, jotta tuulivoimarakentamisen vaikutukset maanomistajille ja hiilinieluun lievensivät. Tämä on tarpeellinen nosto ja sitä tulee täydentää luonnon monimuotoisuutta ja elinympäristöjen pirstoutumista koskevilla maininnalla. Tässä samassa yhteydessä on syytä nostaa esille myös kaavoituksen merkitys.

8) Tutkimus, innovointi ja kilpailukyky (strategian luku 2.8)

-

Avoim vastaus tutkimusta, innovointia ja kilpailukykyä koskien

Luvussa todetaan, että siirtymä vähähiiliseen, puhtaaseen ja kestäväan tulevaisuuteen edellyttää panostuksia puhtaiden energiateknologioiden kehittämiseen, tutkimukseen ja innovointiin. Tämä on tärkeää ja tässä yhteydessä on syytä kiinnittää huomiota myös vaikutusten arviointiin ko. tulevaisuuden toimien osalta koskien esimerkiksi luonnon monimuotoisuuteen ja ihmisten elinympäristön viihtyisyyteen liittyviä vaikutuksia. Ympäristövaikutuksiin liittyvä näkökulma tulee nostaa esille myös esitetyissä linjauksissa.

9) Verotus (strategian luku 2.9)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoim vastaus verotusta koskien

-

10) Ilmastonmuutokseen sopeutumisen vahvistaminen (strategian luku 2.10)

-

Avoim vastaus ilmastomuutokseen sopeutumista koskien

Linjauksia tulee täydentää siten, että niissä otetaan huomioon myös maankäytön suunnittelun näkökulma.

11) EU-vaikuttaminen (strategian luku 2.11)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus EU-vaikuttamista koskien

-

1) Ilmastotavoitteiden saavuttaminen (strategian luku 3.1)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus ilmastotavoitteiden saavuttamista koskien

-

2) Valtiontalousvaikutukset (strategian luku 3.2)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus valtiontalousvaikutuksia koskien

-

3) Kansantalousvaikutukset (strategian luku 3.3)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus kansantalousvaikutuksia koskien

-

4) Perus- ja ihmisoikeusvaikutukset (strategian luku 3.4) sekä sukupuolivaikutukset (strategian luku 3.5)

-

Avoin vastaus perus- ja ihmisoikeusvaikutuksia sekä sukupuolivaikutuksia koskien

Luvussa 3.4.2. otsakkeena on SOVA-arvioinnin tulokset. Ensimmäisessä kappaleessa todetaan, että ilmaston lisäksi vaikutuksia kohdistuu muun muassa ilmansaasteisiin, ihmisten terveyteen, luonnonvarojen käyttöön, luonnon monimuotoisuuteen, maaperään ja vesistöihin sekä ihmisten elinoloihin. Toisen kappaleen alussa puolestaan todetaan, että merkittävimpiä ympäristövaikutuksia ovat kasvihuonepäästöihin, ilmastonmuutokseen, ilmansaasteisiin, luonnon monimuotoisuuteen, metsien hiilinieluihin ja vesistöihin kohdistuvat vaikutukset.

Myöhemmässä tekstissä käsitellään edellä mainittuja ympäristövaikutuksia yleisellä tasolla. Huomionarvoista on, että vaikutukset luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen nousevat esiin vain hakkuiden ja hakkuutähteiden korjuun lisääntymisen yhteydessä. Luonnon monimuotoisuuteen ja elinympäristöjen pirstoutumiseen liittyvät kielteiset vaikutukset esimerkiksi tuulivoimarakentamisen ja aurinkoenergian rakentamisen lisääntymisen yhteydessä on jätetty kokonaan käsittelemättä tai näitä vaikutuksia ei ole tunnistettu arvioinnissa. Sama koskee sähköverkon rakentamiseen liittyvää vaikutusten arviointia. Näiltä osin arviointia ja tekstiä tulee täydentää. Sama koskee myös mm. ihmisten elinoloihin liittyvää vaikutusten arviointia.

Yleisesti ottaen on pidettävä huolta, että ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät toimet eivät kiihdytä luontokatoa ja että luontokatoon liittyvä näkökulma ei jää ilmastonmuutoksen hillintää koskevien tavoitteiden alle. Niin ilmastonmuutoksen hillintä kuin luontokadon pysäyttäminen ovat ensiarvoisen tärkeitä toimia, joihin tulee panostaa laajalla rintamalla. Valittavat toimet tulee suunnitella niin, että esimerkiksi ilmastonmuutoksen hillintään liittyvät toimet eivät kiihdytä luontokatoa ja päinvastoin.

5) Vaikutus energiajärjestelmään (strategian luku 4)

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

Avoin vastaus energiajärjestelmävaikutuksia koskien

-

Suomen vetystrategia

-

Avoin vastaus Suomen vetystrategiaa koskien

Vetystrategian toteuttaminen linkittyy vahvasti kaavoitukseen ja tämä näkökulma puuttuu tästä osiosta.

Avoin vastaus muita Ilmasto- ja energiastrategian osia koskien

Luvun 5 otsakkeena on Alueelliset suunnitelmat ja aluekehitysrahastot. Tekstissä on mainittu mm. valtioneuvoston aluekehittämispäätös, joka ohjaa eri hallinnonalojen ja maakuntien alueiden kehittämistä ja niiden toimenpiteiden yhteensovittamista. Yhtenä aluekehittämisen painopisteenä on ilmastonmuutoksen hillinnän ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen. On tärkeää, että aluekehittämisen toimia ilmastonmuutoksen hillitsemisessä ja hiilineutraaliin kiertotalouteen siirtymisessä vahvistetaan. Toimilla, joilla vähennetään päästöjä, kasvatetaan hiilinieluja ja edistetään luonnonvarojen käytön kestävyyttä, voidaan myös lisätä alueen kilpailukykyä.

Toimissa on mainittu mm., että luonnon monimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttämiseksi vahvistetaan aluekehittämistoimijoiden yhteistyötä. Ja että monimuotoisuuden turvaaminen huomioidaan ennakkolisesti hankkeiden ja suunnitelmien valmistelussa ja päätöksenteossa. Tämä on tärkeää, mutta kyseisestä luvusta puuttuu kokonaan alueidenkäytön suunnittelun näkökulma. Lukua tuleekin täydentää näiltä osin ottaen huomioon maankäyttö- ja rakennuslaki ja valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet.

Strategiaehdotuksessa on huomioitu kunnat ja maakunnat ilmastotavoitteen toteutumisen mahdollistajina ja niille on kohdistettu velvoitteita ja mahdollisuuksina saada tukea toteutukseen. Ilmastotavoitetta edistetään myös vapaaehtoisuuteen perustuen. Kuntapäätäjien vaikuttavimpana ilmastotekona pitämään energiatehokkuuden edistämissopimukseen (KETS) on sitoutunut noin 120

kuntaa. Jatkossa tulee kiinnittää huomiota miten mahdollisesti seuraavalla sopimuskaudella kiristynvä energiatehokkuustavoite vaikuttaa halukkuuteen liittyä ja olla mukana sopimuksessa.

Savola Anne
Satakuntaliitto - Alueiden käytön toimiala